

Sygn. akt II UK 359/14

POSTANOWIENIE

Dnia 28 maja 2015 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jerzy Kuźniar

w sprawie z wniosku O.G.
przeciwko Dyrektorowi Wojskowego Biura Emerytalnego w W.
o stwierdzenie nieważności decyzji wydanych po 1 lipca 2004 r.,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń Społecznych i Spraw
Publicznych w dniu 28 maja 2015 r.,
na skutek skargi kasacyjnej wnioskodawcy od wyroku Sądu Apelacyjnego w
Warszawie z dnia 28 lutego 2014 r., sygn. akt III AUa 3387/12,

odmawia przyjęcia skargi do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 28 lutego 2014 r., III AUa 3387/12, Sąd Apelacyjny w Warszawie oddalił apelację wnioskodawcy O.G. od wyroku Sądu Okręgowego – Sądu Ubezpieczeń Społecznych w Warszawie z dnia 15 czerwca 2012 r., oddalającego odwołanie wnioskodawcy od decyzji Wojskowego Biura Emerytalnego w W. z dnia 3 czerwca 2011 r., odmawiającej wydania decyzji o stwierdzeniu nieważności decyzji wydanych po dniu 1 lipca 2004 r. Decyzje dotyczyły wcześniejszych waloryzacji świadczenia emerytalnego, zgodnie z art. 31 i 32 ust. 2 ustawy z dnia 10 grudnia 1993 r. o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych oraz ich rodzin (jednolity tekst: Dz.U. z 2013 r., poz. 666, ze zm.).

W skardze kasacyjnej od tego wyroku, zaskarżając go w całości, wnioskodawca zarzucił, że zaskarżony wyrok nie odpowiada prawu

obowiązującemu na dzień 1 stycznia 2014 r., a także, że jest to „wyrok wydany w sprawie innej, aniżeli stanowił przedmiot pozwu – nie na temat”. Wskazał na naruszenie szeregu przepisów prawa materialnego – art. 2, 5, 7, 8 ust. 2, 9, 32, 37 ust. 1, 45 ust. 1, 63, 64, 67 ust. 1, 77, 78, 83, 87 ust. 1, 91, 176 ust. 1, 177, 178 ust. 1 i 190 ust. 1 Konstytucji RP, art. 1, 3 ust. 1 pkt 8, 5 ust. 1, 14, 32 ust. 1, 40 ustawy z dnia 10 grudnia 1993 r. o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych oraz ich rodzin, art. 2a ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (jednolity tekst: Dz.U. z 2013 r., poz. 1442 ze zm.), art. 6 ust. 1 i art. 14 Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności sporządzonej w Rzymie dnia 4 listopada 1950 r. (Dz.U. z 1993 r. Nr 61, poz. 284) oraz art. 1 Protokołu nr 1 do Konwencji, art. 41 ust. 1 pkt a i c Karty praw podstawowych Unii Europejskiej (Dz.Ur.UE 2012 C 326, s. 2), oraz przepisów postępowania – art. 110 i art. 155 k.p.a., art. 48 § 1 pkt 5 i art. 49 k.p.c. Wniósł o uchylenie wyroków Sądów obydwu instancji i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu albo o uchylenie zaskarżonego wyroku i ustalenie „podstawy wymiaru emerytury wojskowej powoda od 1 lipca 2004 r. według grupy uposażenia „G-17B”.

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania został uzasadniony występowaniem w sprawie szeregu (szesnastu) istotnych zagadnień prawnych dotyczących sposobu waloryzacji świadczeń w okresie od dnia 1 stycznia 1999 r. do dnia 31 grudnia 2003 r., podstawy wymiaru emerytury wojskowej na podstawie art. 91 ust. 2 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (jednolity tekst: Dz.U. z 2013 r., poz. 1440 ze zm.) w związku z art. 6 ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych i ich rodzin, w świetle prawa unijnego, w szczególności nieuwzględnienie zasady ochrony praw słusznie nabytych, wskazując na wypłacanie skarżącemu, jako emerytowi wojskowemu od dnia 1 marca 1996 r. emerytury wojskowej, której podstawa wymiaru - a zatem i jej wysokość - nie była oparta, w jego ocenie, na obowiązujących przepisach dotyczących wojskowego zaopatrzenia emerytalnego, powszechnego ubezpieczenia emerytalnego jak też w przepisach dotyczących kwot bazowych uposażenia żołnierzy zawodowych.

Nadto skarżący sformułował szereg „zagadnień prawnych”, uzasadniających – w jego ocenie – przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania – „Z jakiego stanu prawnego emeryta wojskowego powinny być stosowane przepisy wojskowej ustawy emerytalnej, kodeksu postępowania administracyjnego, kodeksu postępowania cywilnego i innych przepisów (...): czy z dnia rozpoczęcia zawodowej służby wojskowej?, czy z dnia złożenia wniosku o przyznanie emerytury wojskowej?, czy z dnia wydania decyzji administracyjnej o przyznaniu emerytury wojskowej?, czy z dnia doręczenia (...) decyzji administracyjnej o przyznaniu emerytury wojskowej?, czy z dnia uprawomocnienia się decyzji administracyjnej o przyznaniu emerytury wojskowej?, czy z dnia wniesienia określonego wniosku do wojskowego organu emerytalnego bądź pozwu do sądu?”, „Jakim nowelizacjom wojskowej ustawy emerytalnej podlega emeryt wojskowy? (...), „Z jakiego stanu prawnego żołnierza zawodowego emeryta wojskowego dotyczą ustawowe zasady wojskowej ustawy emerytalnej jako część państwowych gratyfikacji z tytułu zawodowej służby wojskowej? (...).

Skarżący podniósł ponadto potrzebę wykładni przez Sąd Najwyższy przepisów wymienionych w uzasadnieniu skargi kasacyjnej, podnosząc, że budzą one poważne rozbieżności interpretacyjne w orzecznictwie Europejskiego Trybunału Praw Człowieka, Trybunału Konstytucyjnego, Sądu Najwyższego, sądów powszechnych oraz praktyce pozwanego organu emerytalnego.

W ocenie skarżącego, w sprawie zachodzą również przesłanki nieważności postępowania przed Sądami obu instancji, w związku z obrazą przez nie art. 2 i 7 w związku z art. 190 ust. 1 Konstytucji RP poprzez rozszerzenie zakresu podmiotowego i przedmiotowego wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 20 grudnia 1999 r., K 4/99 (OTK 1999 nr 7, poz. 65), oraz art. 45 ust. 1 Konstytucji RP, art. 48 § 1 pkt 5 k.p.c. w związku z orzeczeniem Trybunału Konstytucyjnego z dnia 20 lipca 2004 r. SK 19/02 (OTK-A 2004 nr 7, poz. 67), art. 49 k.p.c., a także art. 6 ust. 1 Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności sporządzonej w Rzymie dnia 4 listopada 1950 r. (Dz.U. z 1993 r. Nr 61, poz. 284).

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Wstępnie trzeba przypomnieć, że ograniczenia dopuszczalności wnoszenia skargi kasacyjnej wynikają z konstytucyjnej roli Sądu Najwyższego w systemie organów wymiaru sprawiedliwości. Zgodnie bowiem z art. 1 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 23 listopada 2002 r. o Sądzie Najwyższym (jednolity tekst: Dz.U. z 2013 r., poz. 499), rolą tego Sądu w sprawowaniu wymiaru sprawiedliwości pozostaje zapewnienie w ramach nadzoru zgodności z prawem oraz jednolitości orzecnictwa sądów powszechnych i wojskowych przez rozpoznawanie kasacji oraz innych środków odwoławczych, podejmowanie uchwał rozstrzygających zagadnienia prawne i rozstrzyganie innych spraw określonych w ustawach. Skarga kasacyjna nie jest więc (kolejnym) środkiem zaskarżenia przysługującym od każdego rozstrzygnięcia sądu drugiej instancji kończącego postępowanie w sprawie, z uwagi na przeważający w jej charakterze element interesu publicznego. Służy ona kontroli prawidłowości stosowania prawa, nie będąc instrumentem weryfikacji trafności ustaleń faktycznych stanowiących podstawę zaskarżonego orzeczenia, stąd też ewentualna możliwość dalszego postępowania przed Sądem Najwyższym, stanowi uprawnienie dodatkowe (por. art. 177 ust. 1 Konstytucji), które może zostać obwarowane szczególnymi przesłankami, w tym określonymi w art. 398⁹ § 1 k.p.c.

Zgodnie z tym przepisem Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli:

1. w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne,
2. istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów,
3. zachodzi nieważność postępowania lub
4. skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona.

Nieważność postępowania nie została przez skarżącego wymieniona jako przesłanka przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania (art. 398⁹ § 1 pkt 3 k.p.c.) ani też nie stała się podstawą zaskarżenia. Rozważając jednak jej zaistnienie z urzędu, Sąd Najwyższy nie stwierdził zaistnienia którejkolwiek z sytuacji określonych w art. 379 k.p.c.

Z kolei za istotne zagadnienie prawne uznaje się zagadnienie dotychczas niewyjaśnione i nierozwiązane w orzecznictwie, a więc cechujące się nowością i

którego rozstrzygnięcie może sprzyjać rozwojowi prawa. W utrwalonym orzecznictwie przyjmuje się, że powołanie się na tę okoliczność wymaga, obok sformułowania tego zagadnienia, także przytoczenia związanych z nim konkretnych przepisów prawnych, wskazania, dlaczego jest ono istotne oraz przedstawienia argumentacji wskazującej na rozbieżne oceny prawne (por. postanowienia: z dnia 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002 nr 1, poz. 11, z dnia 14 lutego 2003 r., I PK 306/02, Wokanda 2004 nr 7-8, poz. 51, z dnia 7 czerwca 2005 r., V CSK 3/05, LEX nr 180841). Wypada również dodać, że podstawa do przyjęcia skargi do rozpoznania nie zachodzi, jeżeli Sąd Najwyższy zajął już stanowisko w kwestii tego zagadnienia prawnego lub wyłożył przepisy i wyraził swój pogląd we wcześniejszych orzeczeniach, brak nadto okoliczności uzasadniających zmianę tego poglądu (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 16 stycznia 2003 r., I PK 230/02, OSNP – wkładka z 2003 r. nr 13, poz. 5).

Tymczasem zagadnienia przedstawione w skardze kasacyjnej, jako problemy prawne wymagające rozstrzygnięcia przez Sąd Najwyższy, skoncentrowane na sposobie ustalenia podstawy wymiaru emerytury wojskowej według innej niż przyjęta grupy uposażenia, nie odnosi się do treści zaskarżonego rozstrzygnięcia. W związku z tym, że przedmiotem postępowania kasacyjnego mogą być wyłącznie zarzuty przeciwko wydanemu przez sąd drugiej instancji prawomocnemu orzeczeniu, uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania mogły stanowić wyłącznie argumenty skoncentrowane na przedmiocie zaskarżonych decyzji z dnia 18 grudnia 2008 r., a więc waloryzacji świadczenia. Ta kwestia nie ma cech nowości i nie wymaga rozstrzygnięcia, a więc nie stanowi zagadnienia prawnego przewidzianego w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. Problem waloryzacji emerytur i rent wojskowych przyznanych przed dniem 1 stycznia 1999 r. na zasadach i w terminach przewidzianych w przepisach o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych w miejsce poprzednio stosowanej waloryzacji uwzględniającej wzrost uposażenia zasadniczego żołnierzy zawodowych pozostających w służbie (art. 6 ust. 1 ustawy o zaopatrzeniu żołnierzy zawodowych w brzmieniu obowiązującym do 31 grudnia 1998 r.), był już przedmiotem rozstrzygnięć, przede wszystkim Trybunału Konstytucyjnego z dnia 20 grudnia 1999 r., K 4/99, który stwierdził, że art. 159 pkt 1 ustawy o emeryturach i rentach,

zrównujący w art. 6 ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych zasady waloryzacji świadczeń wojskowych z zasadami waloryzacji przewidzianymi w przepisach ustawy o emeryturach i rentach, nie narusza wyrażonej w art. 2 Konstytucji RP zasady ochrony praw nabytych. W uzasadnieniu wyroku Trybunał Konstytucyjny podkreślił m.in., że poprzez zmianę metody waloryzacji przysługujących świadczeń (ich podwyższania) nie doszło do pozbawienia prawa do świadczeń ani ich waloryzacji, natomiast naruszenie oczekiwań określonej grupy świadczeniobiorców co do przewidywanego poziomu przyszłych świadczeń nie stanowi samo przez się naruszenia prawa do waloryzacji, a w konsekwencji - niezgodnego z ustawą zasadniczą arbitralnego ograniczenia zasady ochrony praw nabytych. Nie budzi wątpliwości, że ustawa o emeryturach i rentach nie zmodyfikowała sposobu waloryzacji wojskowych świadczeń emerytalno-rentowych z mocą wsteczną, ale na przyszłość, a sam mechanizm (metoda) podwyższania ustalonych już świadczeń nie jest równoznaczny z prawem do waloryzacji i nie jest jego istotą, o czym wyżej była mowa. W uzasadnieniu wyroku z dnia 1 września 2010 r., II UK 97/10 (OSNP 2012 nr 1-2, poz. 17), Sąd Najwyższy wskazał m.in., powołując się na stanowisko wyrażone w wskazanym wyżej wyroku Trybunału Konstytucyjnego, że „przy wprowadzonej kompleksowej i gruntownej zmianie systemu ubezpieczeń społecznych zasada równości uzasadnia modyfikację sfery dotychczasowych uprawnień, chyba że miałyby one uzasadnienie w treści obowiązujących przepisów konstytucyjnych, co jednak nie ma miejsca w rozpatrywanej sprawie”. Należy więc przyjąć, że „dostosowanie po dniu 1 stycznia 1999 r. mechanizmów waloryzacji emerytur wojskowych do powszechnych, jednolitych i równych dla wszystkich ubezpieczonych reguł waloryzowania świadczeń emerytalno-rentowych nastąpiło w drodze uprawnionej ingerencji ustawodawcy, który nie naruszył tzw. ekspektatyw maksymalnie ukształtowanych, do jakich nie zalicza się stosowania na przyszłość mechanizmów waloryzowania tych świadczeń. Tego typu mechanizmy mogą być zatem legislacyjnie modyfikowane z mocą *ex nunc*. Ustawodawca nie tylko był legitymowany, ale nawet zobowiązany do realizacji zawartej w art. 32 ust. 1 Konstytucji RP zasady równości wobec prawa wszystkich obywateli znajdujących się w podobnej sytuacji prawnej (tu: posiadających status emeryta), a w szczególności do zapewnienia

zasady równości wszystkich ubezpieczonych niezależnie od systemu ubezpieczeń społecznych (zaopatrzeniowego lub powszechnego), któremu podlegają. W takim postrzeganiu normatywnym, określona data zakończenia służby wojskowej i uzyskanie uprawnień z wojskowego zaopatrzenia emerytalnego nie jest usprawiedliwionym kryterium zróżnicowania wojskowych uprawnień zaopatrzeniowych dla utrzymania korzystniejszego mechanizmu waloryzacji „starszych” emerytur wojskowych w porównaniu do tego samego typu świadczeń, które uprawnieni nabywają po dniu 1 stycznia 1999 r. i które następnie miałyby podlegać mniej korzystnym sposobom waloryzacji (...).

W tej sytuacji, gdy zaskarżony wyrok nie narusza prawa w oczywisty sposób ani nie zapadł w warunkach nieważności postępowania, brak podstaw do przyjęcia skargi do rozpoznania, o czym orzeczono na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c.